

УДК 37.378

БОРОДУЛІНА Ірина Григорівна

студентка 4 ДО курсу Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: irazvena@rambler.ru

ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГРАХ

***Анотація.** У статті розглянуто виховання самостійності у дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності. Автором проаналізовані педагогічні умови організації сюжетно-рольових ігор у вихованні самостійності дітей старшого дошкільного віку.*

***Ключові слова:** виховання, дошкільники, емоційно-вольова сфера, мисленнєві процеси, особистість, предметно-ігрове середовище, сюжетно-рольова гра.*

Постановка проблеми. Останнім часом педагоги і батьки все частіше з тривогою відзначають, що багато дошкільнят відчувають серйозні труднощі в спілкуванні з однолітками, це, як правило, виражається у невмінні знаходити підхід до партнера по спілкуванню, підтримувати і розвивати встановлений контакт, погоджувати свої дії в процесі будь-якої діяльності, адекватно реагувати і висловлювати свою симпатію до конкретної дитини, відзначаються складності в умінні співпереживати в печалі і радіти успіху іншої людини - все це призводить до різного роду конфліктів і непорозумінь співрозмовників один одного.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розглядаючи самостійність стержневою якістю особистості, дослідники розглядають її прояв у процесах ігрової діяльності (В. Авраменкова, Л. Артемової, Г. Беленька, О. Богініч, Л. Виготський, О. Денисюк, Д. Ельконін, Р. Жуковської, О. Запорожець, О. Кононко, І. Макаренко, С. Марутян, Д. Менджерицька, М. Осоріна, Ж. Петрочко, І. Рогальська, О. Усова та ін.).

Мета статті – теоретичне обґрунтування комплексу педагогічних умов, що забезпечують ефективність процесу формування самостійності у старших дошкільників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виявляючи цікавість до світу дорослих, але не маючи можливості включитись до нього, дошкільник моделює цей світ у грі. Ця діяльність є соціальною за своїм походженням і змістом, вона виникає в ході ускладнення досвіду людства, його виробничих та культурних взаємин і відображає суспільні зміни. Сюжет та ролі в грі діти запозичують із суспільства.

Гра забезпечує розвиток у дошкільників рухових, розумових та мовленнєвих навичок. Діти, відображаючи в грі різні сторони життя та особливості діяльності дорослих, поповнюють і уточнюють свої знання про навколишній світ, вчаться співпереживати і відрізнити вимисел від реальності. Перші прояви дитячих ігор виникають ще в ранньому віці, маючи сенсомоторний характер. Згодом дитина стає спроможною організувати образно-рольову гру, в якій уявляє себе в певному образі і відповідно діє. [6, с.120].

Кожен вид гри має свої особливості й можливості для індивідуального розвитку дітей. Насамперед це обладнання. Потрібно забезпечити гру іграшками, модульними предметами, предметами-замінниками, атрибутами, іграшковими персонажами. Наповнюваність гри потрібно змінювати в міру розвитку дитячих інтересів [3, с. 122].

Проблема гри широко висвітлена в науково-методичній літературі (у працях Р.І.Жуковської, Д.В. Менджерицької, В.Г. Нечаєвої, А.І. Сорокіної, Л.П. Усової та інших авторів класиків), у сучасних розробках, зокрема Л.В.Артемової, у багатьох статтях педагогів практиків і методистів, які друкуються у журналах «Дошкільне виховання», «Палітра педагога» та інших педагогічних виданнях [4, с. 17].

Самостійність дошкільника – це прагнення і вміння дитини наполегливо вирішувати завдання діяльності, відносно незалежні від дорослого, мобілізуючи наявний досвід, знання, використовуючи пошукові дії. Самостійність є значимим чинником соціально-особистісного дозрівання і готовності до шкільного навчання. Показниками самостійності старших дошкільників виступають: прагнення до вирішення поставлених завдань без допомоги інших людей; вміння поставити мету діяльності; здійснити елементарне планування, реалізувати

задумане і отримати результат, адекватний поставленої мети; здатність до прояву ініціативи і творчості у вирішенні завдань, які виникають [2, с.43].

Найефективніше процес соціалізації в дошкільному дитинстві здійснюється через гру, оскільки вона є провідним видом діяльності дітей дошкільного віку. Для організації сюжетно-рольових ігор науковці виділяють дві основні умови: поетапне проведення сюжетно-рольових ігор для розвитку самостійності; специфіка організації предметно-ігрового середовища

Розкриємо їх зміст детальніше. Відтак, першою умовою є поетапне проведення сюжетно-рольових ігор для розвитку самостійності. У структурі сюжетно-рольової гри центральним компонентом виступає роль - суспільно прийнятий спосіб поведінки людей у різних ситуаціях. Діти у грі виконують різноманітні ролі, кількість яких з віком зростає. За допомогою предметів-атрибутів отримують зовнішню фіксацію сюжету та змісту гри, що вказують на певну професійну діяльність дорослих і є їх обов'язковими ознаками. У процесі сюжетно-рольової гри у дошкільників розвивається здатність до творення і реалізації задуму, який, залишаючись спочатку спонтанним, поступово постає як свідомо задумана тема, реалізуючи яку, діти не тільки механічно копіюють дії дорослих, а відтворюють почуття, переживання, наснажують їх особистісним смислом. Ігрові атрибути сприяють збереженню сюжету, його розгортанню, пошуку дітьми нових поворотів у грі. З їх допомогою дітям легше виконувати рольову поведінку, зберігаючи її протягом гри. Тобто, у сюжетно-рольовій грі велике значення має організація предметно-ігрового середовища, від якого залежить розвиток самостійності дітей дошкільного віку [5, с. 28].

Друга умова – специфіка організації предметно-ігрового середовища. Обов'язковою умовою забезпечення ефективного розвитку дитини є створення розвивального середовища в єдності всіх його складників, а саме: природного; предметно-ігрового; соціального; власного “Я” дитини.

Предметно – ігрове середовище виконує відповідну функцію - спонукає до гри, формує уяву. Ця функція є матеріальним середовищем думки дитини. Відомо, що розвиток дитини залежить від того, як її виховують, як організовано виховання, де і в якому оточенні вона росте.

Основними елементами предметно-розвивального середовища є: архітектурно-ландшафтні та природно-екологічні об'єкти; ігрові та спортивні майданчики та їхнє оснащення; великогабаритні та співмасштабні зросту дитини конструктори; тематичні набори іграшок, посібників; аудіовізуальні та інформаційні засоби навчання [8, с. 124].

Загалом, предметно-ігрове середовище в дитячому дошкільному закладі повинно, мати основні вимоги: бути системним, що відповідає меті розвитку, навчання і виховання; ініціювати діяльність дитини: її об'єкти, засоби, мета і способи їхнього досягнення задаються предметно-розвивальним середовищем; урахувати специфіку вікових етапів розвитку дитини, тобто специфіку як провідної діяльності (спілкування, предметної діяльності, гри), так і іншої, що виникає і розвиваються до старшого дошкільного віку, тобто забезпечувати перехід дитини до наступного етапу розвитку [1, с. 13].

Предметно-ігрове середовище необхідне дітям, перш за все, тому що виконує по відношенню до них інформативну функцію: кожний предмет несе певні відомості про довкілля, є засобом передачі соціального досвіду [7, с. 146].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, під предметно-ігровим середовищем розуміються природні, комфортні, раціонально організовані обставини, насичені різноманітними сенсорними, дидактичними та ігровими матеріалами, під час добору яких педагоги орієнтуються на пізнавальні запити й інтереси дітей.

Список використаної літератури

1. Бурова А. І. Дидактичні ігри: організація та керівництво / А. І. Бурова // Дошкільне виховання. – Тернопіль: Просвіта, – 2002. – № 7. – С. 12-22.
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку. —К.: Освіта, 1993. – 268 с.
3. Зімкова Р. П. Дитяча психологія / Р. П. Зімкова. – Харків.: Вид-во. КОС, 2005. – 220 с.
4. Кравцов Г. Г. Дитяча гра та цілеспрямоване навчання / Г. Г. Кравцов // Дитячий садок. – 2006. – № 42. – С. 15-20.
5. Кулагін С. М. Вікова психологія / С. М. Кулагін. – Тернопіль: Просвіта, 2000. – 49 с.
6. Сергієнкова О. П. Вікова психологія / О. П. Сергієнкова: Ігрова діяльність –провідна для дошкільного віку. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 376 с.

7. Урунтаєва Г. А. Дошкільна психологія / Г. А. Урунтаєва. - Житомир.: Роса, 2004 – 336 с.
8. Ядешко В. І. Дошкільна педагогіка / В. І. Ядешко. – К: Глобус, 1986. – 335с.

References

1. Drilling A. I. (2002). Didactic games: organization and administration. *Preschool Education*. Ternopil: Education 7, 12-22 (in Ukr.).
2. Child: The education and training of preschool children (1993). Kiev: Education.
3. Zimkova R. P. (2005). *Child psychology*. Kharkov: CBS.
4. Kravtsov G. G. (2006). Children play and purposeful learning, 42,15-20 (in Ukr.).
5. Kulagin S. M. (2000). *Developmental Psychology*. Ternopil: Education.

BORODYLINA Iryna Hryhorivna

student 4 th DO course Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

e-mail: irazvena@rambler.ru

EDUCATION INDEPENDENCE IN PRECHOOL CHILDREN IN ROLE-GAMES

Summary. Introduction, Recently, teachers and parents are increasingly pointed out with concern that many preschoolers have serious difficulties in communication with their peers, this is reflected in the inability to find an approach to others, to empathize, to enjoy the success of another person – all this leads to all sorts of conflicts and misunderstandings.

Purpose. Theoretical study of complex pedagogical conditions for forming efficiency of older preschoolers independence.

Results. The most effective process of preschool child socialization is through the game. It is the leading activity of preschool children. The education of preschool children self-determination occurs in the plot-role-playing games, these games primarily directed to children in role mapping activities and situations of social and domestic issues. The pedagogical conditions of plot-role-playing games are important for education of preschool children self-determination. Scientists identify two basic conditions for organizing the plot-role-playing games: 1) carrying out the plot-role-playing games of self-determination in phases; 2) the specificity of subject-gaming environment organization.

According to different conditions of work in pre-schools teachers can build variational subject-developmental environment. The important role in this played by the subject-gaming environment for each school age, with its own development.

Originality. The article deals with education of self-determination in preschool children in game activity. The author analyzes pedagogical conditions of plot-role-playing games in education of the preschool children self-determination.

Conclusion. The object-gaming environment refers to natural circumstances, which are rationally organized, and have the rich variety of sensory, educational and gaming materials selection during which teachers are guided by cognitive needs and interests of children. In older age groups should use different materials that promote mastery of reading, mathematics. One should use materials that promote the development of cognitive activity of children and subjects for research and search activities, provide space for didactic games which have the mathematical content.

Keywords: education, preschool children, emotional and volitional, thinking processes, personality, subject-game environment, plot-role-playing game.

Одержано редакцією 14.05.2016
Прийнято до публікації 16.05.2016

УДК 371.314

ЯБЛОЧНИКОВА Ірина Остапівна

кандидат педагогічних наук, докторант
Інституту вищої освіти Національної академії
педагогічних наук України
e-mail: irayablochnikova@mail.ru

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ-ФІНАНСИСТІВ У БЕЛЬГІЇ

Анотація. У цій публікації автором розкрито сукупність організаційних аспектів, що стосуються здійснення магістерської підготовки й ефективного формування професійної компетентності випускників магістерських програм у галузі фінансів у вищих навчальних закладах